

eenroept, waarin voorstellen der vennootschap om tot wijziging van dit aflossingsplan te komen, worden behandeld. In den regel blijken dan de obligatiehouders wel tot een minnelijke schikking bereid. Temeer zal dit thans het geval zijn, nu de mogelijkheid tot rechterlijke tusschenkomst is geëcreëerd.

Niettemin acht ik het praktisch heel goed denkbaar, dat de vergadering met de voorstellen der vennootschap niet accoord gaat en den trustee noodzaakt tot executie over te gaan. Men denke zich b.v. het geval dat de perspectieven der vennootschap ongunstig schijnen en verdere waardedaling van hare vaste goederen wordt verwacht. We moeten dan de moeilijkheden, die de toepassing der Cr. hyp. afl. w. oplevert onder de oogen zien.

De Kantonrechter, tot wien de directie der N.V. zich heeft gewend zal, alvorens te beslissen, moeten overgaan tot het afwegen van de belangen van de vennootschap-debitrice enerzijds en die van de obligatiehouders anderzijds. Voorwaar geen lichte taak! In de eerste plaats toch zal de Rechter, al dan niet voorgelicht door deskundigen, zich een oordeel moeten vormen over den financieelen toestand der N.V. Zulk een onderzoek, zelfs door een accountant ingesteld, kan geruimen tijd in beslag nemen. Afgezien nog daarvan, zal de Rechter, wil hij een uitvoerig accountantsrapport kunnen beoordeelen, zich een uitgebreide bedrijfseconomische kennis moeten hebben eigen gemaakt.

Tot hiertoe bevinden we ons echter nog op het terrein van het mogelijke; anders wordt dit, wanneer de Magistraat de belangen van ieder der obligatiehouders aan toonder onder de loupe moet gaan nemen. Immers deze obligaties worden voortdurend verhandeld en hun eigenaars zijn aan de vennootschap niet bekend. Een deskundige met clairvoyante eigenschappen zou hier uitnemende diensten kunnen bewijzen!

De eenige uitweg uit de impasse, waarin de letter der wet ons heeft gebracht, lijkt me de belangen der obligatiehouders niet te beschouwen als de uiteenlopende belangen van een groot aantal individueele personen, doch als het interesse van de collectiviteit der obligatiehouders. Het is de gedachte waarop m.i. de wet van 31 Mei 1934, op de vergadering van houders van schuldbrieven aan toonder is gebouwd. Dit interesse wordt in ons geval waargenomen door den trustee. Dit heeft dunkt mij tengevolge, dat overal waar de wet spreekt van schuldeischer i.e. zal moeten worden gelezen trustee als representant der obligatiehouders. Deze zal dus de man zijn die in den hierna te melden staat als schuldeischer moet worden genoemd en op het verzoekschrift moet worden gehoord.

Tenslotte nog een opmerking van meer praktischen aard. De N.V. moet bij haar verzoekschrift overleggen een staat, waaruit van haar financieelen toestand blijkt. Tot het opmaken van dezen staat, zal het niet voldoende zijn, gebruik te maken van de gegevens van de laatst opgemaakte jaarlijkse balans. Het moet noodzakelijk worden geacht de gegevens te ontleenen aan een tusschentijds op te maken balans en winst- en verliesrekening.

J. D. LE GRAND,
cand.-not.

BESLECHTE GESCHILLEN

Red. Prof. Mr. CHR. ZEVENBERGEN

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

EIGENDOMSVOORBEHOUD EN SUBROGATIE

A, een z.g. Disconteerings Bank heeft aan B een viertal Opel

Pullman Limousine auto's op afbetaling verkocht onder beding van eigendomsvoorbehoud. Behalve de uit dit eigendomsvoorbehoud voortvloeiende zakelijke zekerheid geniet de verkoper persoonlijke zekerheid, doordat C zich voor B tegenover hem borg heeft gesteld.

B faillieert, terwijl hij nog fl. 4350 van de koopsom schuldig is. C, de borg, betaalt dit bedrag aan A onder uitdrukkelijke subrogatie in al diens rechten tegen B. Meenend dientengevolge geheel te zijn getreden in A's rechten — die immers verkocht had onder beding van eigendomsvoorbehoud en van ontbinding der overeenkomst gepaard aan teruggave der wagens in geval van wanbetaling of faillissement — vraagt C de genoemde wagens van B terug, en B geeft ze af. De curator in B's faillissement gaat daarmee echter niet accoord. Volgens hem vallen de auto's in de faillieten boedel en daarom vordert hij ze van C terug. Doch C weigert daaraan te voldoen, waarna hij door den curator te dier zake wordt gedagvaard.

* *

De Rechtbank den Haag, in eerste instantie oordeelend, ontzegt den curator zijn vordering, onder meer overwegende:

„dat de gedaagde (C) is getreden in alle rechten, waar-
„door voor de Bank (A) de betaling van de schuld was
„verzekerd;

„dat daaronder ook valt het recht van voorbehoud van
„eigendom door de Bank bedongen en dat, toen de borg
„voor den gefailleerde diens schuld betaalde, deze niet
„ingevolge de bepalingen van art. 11 van het contract
„eigenaar van de automobielen werd, daar hij dit slechts
„werd, indien hij zijn schuld geheel betaald had.

* *

De curator legt zich bij dit vonnis niet neer, doch gaat in hooger beroep. En met succes. Want het Hof den Haag vernietigt ¹⁾ het vonnis der Rechtbank en wijst den appellant, den curator, zijn vordering toe. Wij laten de overwegingen van het Hof, voorzover ze hier ter zake dienende zijn, volgen:

„dat hier niet aanwezig is het geval, dat een zaak voor
„een bepaalde vordering is verbonden, welk recht met de
„vordering door subrogatie op een ander kan overgaan,
„doch het voorbehoud van eigendom betreft de verbinten-
„nis van de Bank om de automobielen aan B te leveren,
„tengevolge waarvan B de automobielen voor de Bank
„hield tot de volledige voldoening van het krachtens de
„overeenkomst door hem verschuldigde, wanneer krach-
„tens den wil van partijen deze bezitter en dus eigenaar
„van de automobielen zou worden en de bewoordingen
„van het contract niet toelaten, dat deze overgang niet
„zou plaats hebben als de borg (C) en niet B zelf zijn
„schuld betaalde;

„dat door de betaling door den geïntimeerde van het
„restant der huurkoopsom de rechtsbetrekking tusschen
„de Bank en B door de vervulling van beider verplich-
„tingen eindigde en B eigenaar der automobielen was ge-
„worden, zoodat door die betaling alleen het vorderings-
„recht van de Bank en niet het recht om den eigenaar
„der automobielen voor te behouden, totdat aan dat vor-
„deringsrecht door B was voldaan, aan den geïntimeerde
„kan zijn overgegaan;

„dat de bewering van geïntimeerde, dat hem het recht
„toekwam om, ingevolge de artt. 7 en 16 van het contract,

¹⁾ Bij arrest 11 Dec. 1933, *Weekbl. v. h. Recht*, Nr. 12772, *Nederl. Jurisprudentie* 1934, bl. 714.

„de overeenkomst als onthouden te beschouwen en de wagens als zijn eigendom op te vorderen, reeds hierop afstuit, dat de Bank van dat recht geen gebruik heeft gemaakt, doch het restant der huurkoopsom heeft opgevorderd dat door geïntimeerde is voldaan, zoodat hij in deze vordering van de Bank is getreden en dat van een opvordering door hem van de automobielen als zijn eigendom geen sprake kan zijn, omdat deze zijn eigendom niet waren geworden;

„dat B door zijn faillietverklaring de beschikking over zijn goederen had verloren en als bewaarder daarvan niet de bevoegdheid had de automobielen aan den geïntimeerde af te geven en C zonder grond beweert, dat hij mocht meenen door betaling aan de Bank eigenaar der automobielen te zijn geworden.”

* *

De vragen, op welker beantwoording het in dit geding vóór alles aankwam, waren: wat is de werking van het beding van eigendomsvoorbehoud? en met name, welke bevoegdheden ontleent de schuldeischer, die het heeft gemaakt, aan het beding van eigendomsvoorbehoud?

Het beding eigendomsvoorbehoud ²⁾ wordt, gelijk bekend, regelmatig in een afbetalingscontract opgenomen. De verkoper wil zich daardoor zekerheid verschaffen voor de richtige nakoming van de overeenkomst door den koper. Immers hij blijft, niettegenstaande hij de zaak aan den koper heeft overgedragen, eigenaar ervan, totdat de koopprijs geheel is betaald. De verkoper heeft dus den eigendom der zaak wel overgedragen, d.w.z. hij heeft alles gedaan, wat noodig is om den koper eigenaar te maken, maar deze rechtshandeling van eigendoms-overdracht zal eerst gevolg hebben, d.i. de eigendom zal eerst overgaan, wanneer de betaling is geschied. Het beding van eigendomsvoorbehoud bewerkt dus, dat de eigendom door den verkoper wordt overgedragen onder een voorwaarde en wel in den regel, een opschortende voorwaarde: de volledige betaling. Betaalt de koper, dan is derhalve geen enkele op eigendoms-overdracht gerichte handeling meer noodig; de opschortende voorwaarde toch is alsdan vervuld en de eigendoms-overdracht, die indertijd reeds plaats had, heeft thans volledige werking: de eigendom gaat over door het enkele feit der betaling.

Aldus luidt de gewone opvatting omtrent de beteekenis van het beding van eigendomsvoorbehoud, een opvatting, die binnenkort, wanneer de wet op de afbetalingsovereenkomst zal zijn ingevoerd, ook in de wet zal zijn neergelegd, nl. in art. 1576 p lid 1 B.W.:

„De eigendom van eene in huurkoop overgedragen zaak gaat... aan den koper over door betaling van het geheele, ter zake van den huurkoop verschuldigde, bedrag.”

* *

*

Welke bevoegdheden ontleent de schuldeischer aan zulk een beding? Of toegepast op het geval, dat ons thans bezig houdt: welk recht zou A te dier zake tegen B hebben kunnen doen gelden, indien niet tengevolge van subrogatie C in zijn rechten was getreden?

Op zich zelf beschouwd heeft het beding van eigendomsvoorbehoud geen ander gevolg, dan dat de eigendom van het verkochte goed vooralsnog bij den verkoper blijft niettegenstaande

²⁾ Aan dit, uit theoretisch zoowel als uit praktisch oogpunt zoo belangrijke beding, is ten onzent nog slechts matige aandacht besteed. Een monografie erover ontbreekt geheel! Een literatuuropgave vindt men in ons „Het afbetalingscontract” (1930), bl. 39.

de de overdracht. Meer bevoegdheden geeft het o.i. niet. Met name ontleent de verkoper daaraan niet het recht om de zaak terug te vorderen, zoodra de koper met de betaling in gebreke blijft. Om dit te bereiken is een ander beding noodig en wel het z.g. ontbindingsbeding. Te dezen aanzien schreven wij in ons boven aangehaalde werk op bl. 38:

„Het ontbindingsbeding behoort in een goed opgesteld afbetalingscontract niet te ontbreken. Ware dit wel het geval, dan zou met name het beding van eigendomsvoorbehoud veel van zijn beteekenis verliezen. Want zoo het al waar is, dat de verkoper krachtens dit voorbehoud de zaak in geval van wanpraestatie van den koper kan terug vorderen als zijn eigendom — wat m.i. terecht betwist wordt — zonder twijfel blijft de verkoper, die in zoodanig geval gerevindiceerd heeft, in zijn vrije beschikkingsbevoegdheid over de zaak beperkt. Zoolang de overeenkomst niet is onthouden bestaat des verkopers verplichting tot levering, zij het dan tot levering tegen betaling.”

En op bl. 51:

„Nauwkeurige lezing van een groot aantal afbetalingscontract-formulieren bracht ons tot de slotsom, dat partijen aan het eigendomsvoorbehoud niet het gevolg verbinden het welk *Scholten* ³⁾ daaraan toekent. Wel bevestigen zij een enkele maal, dat de verkoper bij wanpraestatie des koopers het recht heeft „de verkochte zaak als zijn eigendom terug te nemen”, maar het is duidelijk, dat het recht des verkopers tot terugvordering alsdan berust, niet op het eigendomsvoorbehoud als zoodanig, maar op het speciaal daaraan toegezegde beding. Schier immer wordt in het contract een nauw verband gelegd tusschen het eigendomsvoorbehoud en het ontbindingsrecht. Telkens weer treft men de clause aan, dat de verkoper, in geval van wanpraestatie des koopers het recht heeft om „de overeenkomst als onthouden te beschouwen en de goederen als zijn eigendom terug te vorderen”. Daarin ligt opgesloten een ontkenning van de bevoegdheid des verkopers om het verkochte voorwerp terug te eischen, zoolang de overeenkomst intact blijft. Dit strookt volkomen met het doel, dat partijen met het eigendomsvoorbehoud najagen. „Dat doel is niet, gelijk *Scholten* meent, „in hoofdzaak... om hem (den koper) bij wanbetaling van den koper gelegenheid te geven de zaak terug te nemen”, maar voor alles om hem „te verschaffen een zakelijke zekerheid voor het door hem „aan den verkoper verleende crediet.”

Op grond van dit alles zal o.i. de verkoper, die wel het beding van eigendomsvoorbehoud, maar niet dat van ontbinding gemaakt heeft, zich met recht het verweer hooren tegenwerpen: „ik behoef U de zaak niet terug te geven, want krachtens de koopovereenkomst, die nog steeds bestaat, heb ik het recht haar onder mij te houden en te gebruiken. Nu zegge men niet: ja maar, het gaat toch niet aan, een koper bescherming te verleen op grond van een overeenkomst, waaraan hij zich zelf niet houdt. Want volkomen hetzelfde kan worden beweerd van een huurder of een bruikleener, die in verzuim is, en toch erkent te kunnen aanzien een ieder de bevoegdheid, om zich tegen de afgifte der zaak aan den verhuurder of den bruik-

³⁾ Volgens dezen schrijver ontleent de verkoper aan het beding van eigendomsvoorbehoud zonder meer de bevoegdheid om het verkochte goed terug te nemen. Men zie zijn *Praeadvies voor de Nederl. Juristenvereniging*, in de *Handelingen d. Ned. Jur. Ver.*, dl 36, I (1906), bl. 93. Zie ook *Frank, De overeenkomst van huurkoop* (prfschr. Leiden 1929), bl. 70.

leengever te verzetten, zoolang de overeenkomst van huur e.g. van bruikleen nog bestaat.

Deze door ons voorgestane opvatting wordt ook gehuldigd in het Ontwerp van wet tot regeling der afbetalingsovereenkomst. Het recht op ontbinding der overeenkomst en op teruggave der geleverde zaak wordt zelfstandig geregeld in art. 1576 *q*, los van het beding van eigendomsvoorbehoud, hetwelk in artt. 1576 *h* lid 1 en 1576 *j* lid 3 behandeling vindt.

* *

De boven door ons verdedigde scheiding tussehen beding van eigendomsvoorbehoud en ontbindingsbeding heeft in de meeste gevallen slechts theoretisch belang. Want practisch wordt het ontbindingsbeding naast dat van eigendomsvoorbehoud bijna steeds in een afbetalingsecontract opgenomen. Zoo was het ook in het contract, voor welks beoordeeling het Haagsche Gerechtshof zich geplaatst zag. In art. 11 toch van dit contract was het beding van eigendomsvoorbehoud vastgelegd: „De wagens zullen het eigendom van de eigenaar blijven, totdat alle termijnen..... zijn betaald”. Daarnaast kenden art. 7 en 16 aan de Bank o.m. de bevoegdheid toe, om in geval de kooper in staat van faillissement werd verklaard, de overeenkomst aanstonds voor ontbonden te houden en de wagens zonder meer als haar eigendom terug te vorderen.

Vast staat derhalve, dat de Bank (A), indien zij zelf de rechten uit het contract tegen B had uitgeoefend, de wagens had kunnen teruggeischen. Dat B inmiddels in staat van faillissement geraakt was, verandert daaraan niets ⁴⁾.

Wat voor bezwaar was er nu om aan te nemen, dat C, die door subrogatie in de rechten van A was getreden, tot terugvordering dier wagens bevoegd was?

Wij zullen deze, interessante maar lastige, kwestie in een volgend artikel nader onder de oogen zien.

(Wordt vervolgd).

Chr. ZEVENBERGEN

⁴⁾ Zie ons *Het Afbetalingscontract*, bl. 75.

UIT HET BUITENLAND

Red.: CH. HAGEMAN, Drs. A. TH. DE LANGE,

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

Jaarlijksch Congres der London Association of Certified Accountants

Aan de rede van den President der London Association of Certified Accountants, gehouden op het Congres te Newcastle-upon-Tyne, en vermeld in „*The Certified Accountants Journal*” van November 1935, is het volgende ontleend.

In de eerste plaats wees de President op de ontevredenheid onder de accountants over de benoeming van Public Auditors. De Association of Certified Accountants heeft reeds meermalen de bevoegde instanties erop gewezen, dat de geschiktheid voor benoeming tot Public Auditor een gemeen recht van alle gekwalificeerde accountants behoort te zijn. Dit beginsel is door het Parlement aanvaard. De departementale reglementen behoren met deze beslissing van het Parlement overeen te stemmen en niet willekeurig ook daar onbekwaamheid aanwezig te achten, waar het Parlement in soortgelijke omstandigheden deze niet aanwezig bevond. Naar spreker's meening is het bestaande stelsel van benoeming der Public Auditors dan ook te verwerpen. In de laatste jaren is de organisatie van het accountants-

beroep belangrijk verbeterd; in vele wetten worden de gekwalificeerde accountants genoemd. En aangezien het Parlement aldus de algemeene regels, waaraan een goed accountant moet voldoen, heeft vastgelegd, is niet in te zien op welken grond een departementale regeling kan zeggen, dat het Parlement niet de juiste maatstaven aanlegt ter beoordeeling van de vraag, of een accountant geschikt is voor de controle van een friendly society. „Our case for revision is based on principle and realities. It does not rest on hypothetical cases but on actual cases of real hardship and injustice.”

Spreker gaat vervolgens over tot het onderwerp: registratie van accountants. Het heeft de algemeene aandacht en werd reeds bestudeerd door een officieele commissie. In de laatste maanden is op dit punt echter een onrust ontstaan onder bepaalde groepen van accountants; zij beklagen zich erover, dat, vooral in de provincie, zij zooveel schade ondervinden van het klantenlokken en reclamemaken door geheel onbekwame personen. Deze uitingen bevestigen sprekers geloof in de onvermijdelijkheid van registratie. „Therefore I look forward to the time when the profession will get together, farce the issues, and, bearing in mind both the individual and collective interests and responsibilities involved, strive to solve the problem which the position presents and devise some wise, fair and practicable scheme of registration in the dual interests of professional progress and public service.”

Het derde vraagstuk, dat spreker wil behandelen, is de vraag of meer menschen tot het beroep toetreden dan kunnen worden tewerk gesteld. Ook het Institute heeft aan deze kwestie aandacht besteed; haar President betoogde evenwel, dat het Institute niet kon berusten in de opvatting, dat de toetreding van nieuwe leden tot de vereeniging nog meer zou moeten worden beperkt; naar zijn meening zou de wet van vraag en aanbod de gewenschte correctie moeten aanbrengen. De President der Certified Accountants wil deze opvatting eerbiedigen, doch neemt stelling tegen het daarbij geuite verwijt, dat de andere beroepsorganisaties hun deuren wijder openzetten dan het Institute deed en dat dus die andere beroepsorganisaties in de restrictie zouden moeten voorgaan. Naar sprekers meening is er geen verschil in grootte der deuropening. „It is not so much a matter of „wider door” as one of selection, a selection primarily dependent upon economic circumstance, and not upon the intellectual capacity or character of the entrant..... I must disavow any responsibility on the part of our Association. Our contribution to the supply is more in conformity with the nature of the demand, and we have neither part nor lot in the responsibility for the situation to which reference was made.”

Tenslotte behandelde spreker de vraag of de wet op de vennootschappen in aanmerking komt voor eenige wijziging in verband met de belangen en de bescherming der beleggers. Weliswaar geeft die wet aan de aandeelhouders bepaalde rechten, maar in de practijk blijkt de uitoefening van die rechten veelal zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk. Van hun recht om de algemeene vergaderingen bij te wonen en aldaar hun meening over de bedrijfspolitiek uit te spreken komt in den regel weinig terecht. In feite hebben de aandeelhouders niet veel bescherming tegen onbekwaam of onbehoorlijk handelen met hun geld. Onlangs nam spreker kennis van een opbouwend voorstel in deze kwestie. Dit voorstel beoogde de instelling van een soort Aandeelhouders-parlement, dat uit 15—20 leden zou bestaan. Deze commissie uit de aandeelhouders zou niet verantwoordelijk zijn voor details in de bedrijfsleiding, zou zelfs geen adviezen geven, maar zou op geregelde tijden samenkomen om kennis te nemen van de rapporten van de bedrijfsleiding. „They would have such information given to them as would enable them to reach an intelligent decision on matters affecting the